

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ В ПРОСТОРІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Батарейна Ірина Олександрівна

здобувач вищої освіти третього рівня

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

Анотація. Реформуванням системи освіти в Україні передбачено надання більшої свободи вчителям. Вчитель Нової української школи має реалізувати особистісно зорієнтовану модель освіти, засновану на ідеології дитиноцентризму. Мораль є основою багатого духовного життя людини. Одним із могутніх факторів зміцнення моральних основ суспільства є моральне виховання дітей, підлітків і молоді.

Ключові слова: моральне виховання, моральні норми, моральні якості, Нова українська школа, підготовка учителів.

Основою виховання молоді в Україні є національна ідея, яка відповідає потребам відродження і розвитку нашої культури до світової. Одним з пріоритетних завдань в умовах реформування системи освіти є виховання гуманної особистості. Моральне виховання займає особливе місце у вихованні і розвитку особистості, сягаючи своїм корінням в глибинні шари людської цивілізації. Процес морального виховання характеризується поняттями “виховання”, “мораль”, “моральне виховання”, “моральні норми”, “моральні якості”.

Проблеми морального виховання молоді порушено у низці нормативно-правових документів: Національній доктрині розвитку освіти України у XXI ст. (2002), законах України “Про освіту” (2017), “Про вищу освіту” (2014), Концепції національного виховання студентської молоді (2009), Концептуальних засадах розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір (2004), Національній стратегії розвитку освіти України на період до 2021 року (2012), Галузевій концепції розвитку неперервної педагогічної освіти (2013), Концепції Нової української школи (2016) та ін.

Моральне виховання учнів є складним і багатогранним. У процесі науково-педагогічного пошуку встановлено відсутність єдиного погляду на зміст поняття “виховання”; проаналізовано різні підходи до трактування поняття “моральне виховання” на теоретико-методологічному рівні, підкреслено, що для педагогічної науки інтерес становить педагогічне, психологічне та соціологічне уявлення про феномен виховання. О.Матвієнко розуміє виховання як процес розвитку дитини - суб'єкта культури та власної життєтворчості, передання їй творчих і соціокультурних цінностей під час особистісної взаємодії та діалогічного спілкування педагога й учня [6, с 43].

Основні якості моральності формуються на основі соціального успадкування ще в ранньому дитинстві. Батьки мають великий вплив на особистість дитини та їх поведінку. Але учитель початкової школи формує якісні та кількісні характеристики моральності учня. Сучасний розвиток суспільства, соціалізація і інтеграція учнів з відхиленнями у розвитку

потребують суттєвого оновлення системи спеціальної освіти, її форм і змісту, введення нових педагогічних підходів і інноваційних технологій, психологічного супроводу навчального процесу.

В “педагогіці співробітництва” був реалізований досвід Ш. Амонашвілі, В. Шаталова, Є. Ільїна, С. Лисенкової, І. Волкова та інших вчителів, які поєднані ідеями гуманізації навчально-виховного процесу. Моральне виховання - це виховний вплив школи, сім'ї, громадськості, що має на меті формування стійких моральних якостей, потреб, почуттів, навичок поведінки на основі засвоєння ідеалів, норм і принципів моралі та практичної діяльності. Мораль — це система принципів, норм і правил, які регулюють поведінку людини в суспільстві, роблять її правильною. Поняття "моральний", "моральність" використовують, коли мова йде про конкретний вчинок, практичну сторону стосунків. Отже, мораль, етику і моральність не можна вважати синонімами [1].

Л. Григорович дав наступне визначення моральності - це особистісна характеристика, що об'єднує такі якості і властивості, як доброта, порядність, дисциплінованість, колективізм. Моральність - невід'ємний бік особистості, що забезпечує добровільне дотримання нею існуючих норм, правил, принципів поведінки. Моральні норми - це правила, вимоги, що визначають, як людина повинна діяти в тій чи іншій конкретній ситуації. Виховання – цілеспрямованого формування особистості. Моральне виховання - це цілеспрямований і систематичний вплив на свідомість, почуття і поведінку учнів з метою формування в них моральних якостей, які відповідають вимогам суспільної моралі. Моральне виховання учнів - складний і багатогранний процес, що включає педагогічні та соціальні явища [2].

Цілеспрямований процес морального виховання особистості вимагає свідомого врахування їх в роботі з дітьми. Такими закономірностями є єдність навчання і виховання, виховання через активну діяльність, єдність виховання і самовиховання. Моральне формування особистості відбувається в процесі навчання. Навчання супроводить кожен крок дитини. У ранньому дитинстві вона навчається, наслідуючи дорослих, у середньому і старшому віці у навчанні набуває корисних і потрібних для життя і праці навичок і знань. Поведінка людини тісно пов'язана з тим, що вона знає, чого вона навчилася не тільки у школі, а й спостерігаючи життя, природні явища, вчинки людей, їхню працю тощо.

Навчання виконує одну з найголовніших виховних функцій: озброює учнів знаннями, вміннями і навичками, розвиває у них пізнавальні здібності, спрямовує їхні інтелектуальні інтереси і тим самим закладає ґрунт для формування свідомості, моральних почуттів, волі. Між навчанням і вихованням існує нерозривна єдність і взаємозв'язок, хоч функції навчання і виховання різні. Навчання є процес керування пізнавальною діяльністю учнів, спрямований на пізнання дійсності у вигляді законів, категорій, правил. Виховання покликане виробити в дитяє ставлення до дійсності через їхні почуття, переконання, ідеали, поведінку.

У діяльності в дитини формуються і знання, практичні, життєво потрібні навички, а разом з тим і моральний досвід, моральні потреби і моральні якості: любов до праці, доброзичливе ставлення до людини,

почуття відповідальності, колективізм та ін. Навчанням можна викликати інтерес, прагнення до пізнання, але закріпити стійкі моральні риси можна тільки в активній діяльності самої дитини.

Моральне виховання виступає завжди в діалектичній єдності з самовихованням. Під впливом учителя, який переконує учня і спонукає його до діяльності, збуджуються й активізуються такі внутрішні сили дитини, як свідомість, почуття та воля. Свідомість і воля спонукають людину до самовиховання. Самовиховання не можна розглянути як процес, що виник сам по собі. Воно можливе тільки в тому разі, якщо підготовлене усім попереднім розвитком людини, обставинами її життя, так само, як і організованим впливом вихователя. Воно насамперед виявляється у самодисципліні. Акт самодисципліни спостерігається в дитини уже в ранньому віці. Під впливом слова “не можна” дитина сама себе стримує, обмежує свої бажання.

Знання про мораль не можуть і не повинні бути абстрактними. Вони тісно пов'язуються з інформацією, яку діти дістають на уроках з різних предметів, і спираються на неї. В радянській школі не існувало окремого предмета “мораль”. Особливістю морального розвитку людини є тісний зв'язок етичних знань з моральними почуттями. Слухаючи розповідь учителя, читаючи книжки, учень сприймає матеріал не тільки пам'яттю, а й почуттям. Тому учитель, добираючи матеріал, обов'язково прагне вплинути на почуття дитини, збудити ці почуття. Роз'яснення етичних норм лише тоді можна вважати ефективним, коли в дітей виникає прагнення діяти згідно з цими нормами.

Молодший шкільний вік – дитинство – особливий період у становленні людини. Саме в цей час закладаються основи особистості, її майбутнього характеру, дається спрямування її розумовому, моральному й етичному розвитку. Знання і вміння, які здобула людина в цьому віці, стають пізніше фундаментом для формування високих життєвих ідеалів, стійких і благородних моральних звичок і переконань. У молодшому шкільному віці дитина з великим інтересом сприймає навколишній світ. Діти молодшого шкільного віку чутливі до дружби, товаришування, взаємодопомоги, виявляють почуття любові до батьків, братів, сестер. Вони дуже вразливі, емоційні, гостро реагують на несправедливість, роздратування дорослих.

Необхідно сприяти поглибленню, розширенню, закріпленню та інтегруванню історико-педагогічних знань щодо становлення та розвитку вітчизняної системи виховання і освіти, її цільових засад, методологічних підходів та теоретичних концепцій виховання. Створювати умови для формування педагогічного світогляду, усвідомлення наукового етосу і стимулювання педагогічної творчості. Сприяти вихованню у майбутніх вчителів гуманних почуттів, патріотизму та якостей громадянина України.

Література:

1. Волкова Н. Педагогіка. 2-ге видання, перероблене, доповнене / Волкова Н. П. – К. : Академвидав. – 2007. – 616 с.
2. Григорович Л. А. Педагогіка і психологія. - Москва, 2001 р. - 480 с.

3. Закон України “Про освіту” від 05.09.2017 № 2145 –VIII ст. 1-7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov/lavs/show/2145-19> (дата звернення: 05.01.2019).
4. Закон України «Про загальну середню освіту» від 13. 05. 1999. № 651 - XIV ст. 1-2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov/lavs/show/651-14> (дата звернення: 05.01.2019).
5. Концепція «Нова українська школа» Схвалено рішенням кол. МОН України від 27.10.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola> (дата звернення 05.01.2019).
6. Основи морального виховання особистості молодшого школяра / О.В.Матвієнко - Київ: СтилоС, 1999. – 232 с.
7. Постильна О.О. Сутність та зміст підготовки майбутніх учителів до використання інформаційно-комунікаційних технологій в процесі духовно-морального виховання учнів / Проблеми підготовки сучасного вчителя. Зб. наук. праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / : [ред. кол.: Побірченко Н.С. та ін]. – Умань: ФОП Жовтий О.О., 2012. – № 5(2). – С. 138–143.

ПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА НАБУТТЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВЧИТЕЛІВ-ПРИРОДНИКІВ В УМОВАХ МЕРЕЖЕВО- ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ LMS+OFFICE 365

*Бацуrowsька Ілона Вікторівна,
доктор педагогічних наук,
доцент кафедри електроенергетики,
електротехніки та електромеханіки,
Миколаївський національний аграрний університет, м.Миколаїв
Самойленко Олександр Миколайович,
доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри захисту інформації,
професор, Міжрегіональна академія управління персоналом, м.Київ*

Анотація. В статті проаналізовані фундаментальні аспекти реалізації компетентнісного підходу в системі підвищення кваліфікації вчителів природничого напрямку в умовах мережево-цифрового освітнього простору.

Ключові слова. мережево-цифровий освітній простір; компетентності; вчителі-природники.

Розвиток сучасного суспільства, його інформаційно-технологічної бази, розширили можливості комп'ютерної техніки, технології програмування, що в свою чергу спричинило удосконалення засобів зв'язку. Створення та робота інформаційних мереж: локальних, корпоративних, глобальних та інших, охопили усі сфери професійного життя і стали невід'ємною складовою системи освіти.

Цифровий світ розвивається набагато швидше, ніж будь-які суспільства або системи, відомі нам від початку часів. Цифрові технології, як визначає законодавча база представляють собою аудіовізуальні записи, комп'ютерні програми, програми (передачі) організацій професійного мовлення, що знаходяться в електронній (цифровій) формі, придатній для